

ปัจจัยภายนอกและภายในที่มีอิทธิพลต่อนโยบายของญี่ปุ่น เกี่ยวกับความขัดแย้งในอินโดจีน

เท่าที่กล่าวมาในบทก่อนจะเห็นได้ว่า ญี่ปุ่นได้ตัดสินใจดำเนินนโยบายต่อเวียดนามในการพิชิตหาข้อพิพาทในอินโดจีนเมื่อปี ๒๔๒๒ ที่สวนทางกับหลักการเดิมของตน* ในประเด็นที่ว่านโยบายดังกล่าวมีความโน้มเอียงไปในทางที่ค่อนข้างจะเป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายเวียดนามและโซเวียต ไม่ว่าจะเป็นความเคลื่อนไหวของญี่ปุ่นที่ประณามและต่อต้านการแทรกแซงด้วยกำลังทหารของเวียดนามในกัมพูชาทั้งในและนอกสหประชาชาติ หรือการดำเนินมาตรการกีดกันทางเศรษฐกิจแก่เวียดนาม (ดังรายละเอียดที่กล่าวแล้วในบทที่ ๓) ก็ดี แม้ฝ่ายญี่ปุ่นได้เคยพยายามชี้แจงให้ฝ่ายเวียดนามเข้าใจว่าญี่ปุ่นจะวางตัวเป็นกลางในปัญหาความขัดแย้งในอินโดจีน โดยนายสุนาโอะ โชนิตะ ได้กล่าวกับนาย เหงียนดุย ตรินห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเวียดนามในระหว่างเยือนกรุงโตเกียวเมื่อเดือนธันวาคม ๒๔๒๑ ว่าญี่ปุ่นไม่มีความตั้งใจที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์อันเป็นพิเศษในระหว่างจีน สหรัฐฯ และญี่ปุ่น เพื่อต่อต้านประเทศที่สามและญี่ปุ่นจะใช้เวลาเพียรพยายามของตนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับโซเวียตให้ดียิ่งขึ้น ส่วนนายมาสุโอะ ทากาชิมา รัฐมนตรีช่วย

*

นโยบายต่างประเทศขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่นที่ช่วยส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของญี่ปุ่นได้มากที่สุดก็คือ การพยายามวางตัวเป็นกลางหรืออย่างน้อยก็ไม่แสดงตัวเป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของนโยบายต่างประเทศที่นายทาเคโอะ ฟูกุตะ อดีตนายกรัฐมนตรียุโรปเรียกว่า "omni-directional" กล่าวคือ ญี่ปุ่นจะพยายามรักษาดุลยภาพในความสัมพันธ์ระหว่างจีนฝ่ายหนึ่งกับโซเวียตและเวียดนามอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่กระทำการไปในทางที่สื่อให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นกับฝ่ายใดเพื่อต่อต้านอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ก็เพราะถ้าหากญี่ปุ่นนำตัวเองเข้าไปพัวพันกับข้อพิพาทระหว่างประเทศแล้ว พฤติกรรมดังกล่าวย่อมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะไปจำกัดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะเป้าหมายทางด้านกระจายแหล่งการค้า การลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่นเอง

ว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นก็ได้กล่าวชี้แจงกับนายนิโกลา ฟิ เฟอร์ดินานด์ เมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๒๒ ว่านโยบายต่างประเทศขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่นก็คือ การรักษาท่าทีที่เป็นกลาง ต่อความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพโซเวียตกับจีน^๑ ก็ตาม แต่ในสายตาของหลาย ๆ ประเทศ โดยเฉพาะโซเวียตและเวียดนามแล้ว ย่อมจะเห็นว่าญี่ปุ่นดำเนินวิเทโศบาย (โดยเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาข้อพิพาทเวียดนาม-กัมพูชา และจีน-เวียดนาม) ที่มีความโน้มเอียง ไปในทางจีนมากกว่า ซึ่งความเชื่อดังกล่าวได้บังเกิดขึ้นก่อนหน้านั้นแล้วกล่าวคือ เมื่อญี่ปุ่นได้ ทำสนธิสัญญาสันติภาพและมิตรภาพกับจีน เมื่อปี ๒๕๒๑ ติดตามมาด้วยการที่สหรัฐฯ และจีน ได้สถาปนาความสัมพันธ์ขั้นปกติระหว่างกันในปี ๒๕๒๒ ได้เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ทั้งโซเวียต และเวียดนามทวน เกรงว่าสหรัฐฯ จีนและญี่ปุ่น กำลังรวมตัวเป็นพันธมิตรเพื่อต่อต้านฝ่ายตน

เราพอจะตั้งข้อสงสัย เกิดต่อบทบาททางเศรษฐกิจ การค้าของญี่ปุ่นในเวียดนามซึ่ง ได้ถูกจำกัดให้ลดน้อยลงได้ว่า น่าจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากตัวแปรต่าง ๆ อันได้แก่ ความ ผันผวนของสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาค ตลอดจนฐานะท่าทีของประเทศ กลุ่มประเทศที่มีอิทธิพลต่อญี่ปุ่นไม่น้อยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และความ มั่นคงซึ่งได้ยังผลให้ญี่ปุ่นต้องหันเหทิศทางการความตั้งใจ เต็มของคนที่ เคยมีมาภายหลังสิ้นสุดสงครามเวียดนาม เมื่อปี ๒๕๑๘ ปัจจัยภายนอกดังกล่าว เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และกำหนดนโยบายของญี่ปุ่นต่อเวียดนาม จะเห็นว่าถึงแม้ญี่ปุ่นจะมีความต้องการให้ ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เวียดนามอยู่ต่อไป เพราะทั้งญี่ปุ่นและเวียดนามต่างก็ได้รับ ผลประโยชน์จากนโยบายให้ความช่วยเหลือดังกล่าวร่วมกันก็ตาม แต่ญี่ปุ่น เองก็จำเป็นต้อง ยับยั้งการให้ความช่วยเหลือเวียดนามชั่วคราว ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าหาก ญี่ปุ่นยังคงดำเนินนโยบายในทางที่เกื้อกูลและส่งเสริมให้เวียดนามมีขีดความสามารถที่จะบุก ความและบั่นทอน เสถียรภาพและผลประโยชน์ของประเทศเพื่อนบ้านแล้วก็ย่อมจะยังผลกระทบ

^๑ ไชยวัฒน์ คำชู, "บทบาทของญี่ปุ่นต่อกรณีพิพาทในภูมิภาค เอเชียอาคเนย์," เอเชียปริทัศน์ ๑ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๒๒) : ๘๘-๘๙.

กระเทือนต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างญี่ปุ่นกับอาเซียน สหรัฐฯ และจีน อย่างแน่นอน
 นั่นก็คือผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจและการค้า ตลอดจนความมั่นคงของญี่ปุ่นในประเทศและ
 กลุ่มประเทศดังกล่าวซึ่งมีอยู่ไม่น้อย ย่อมจะได้รับผลกระทบกระเทือนไปด้วย ด้วยเหตุนี้
 ญี่ปุ่นซึ่งมีความ เชื่อที่ว่าสันติภาพถาวรในกัมพูชาจะฟื้นฟูขึ้นได้ก็โดยเพียงการ เจรจาตกลงกัน
 ทางการเมืองในที่ประชุมนานาชาติเท่านั้น จึงได้เสนอให้มีการประชุมนานาชาติเพื่อแก้ไข
 ปัญหา กัมพูชา และจะยังคงใช้ความ เพียรพยายามอย่างแข็งขันที่จะสร้างบรรยากาศเพื่อจุดมุ่ง
 หมายดังกล่าวโดยประสานงานกับกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป ถึงแม้ว่าสถานการณ์และการ
 สู้รบในกัมพูชาในปัจจุบันมีท่าทีว่าจะยืด เยื้อและต้องใช้เวลาในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอีกยาว
 นานก็ตาม การที่ญี่ปุ่นได้แสดงตนและดำเนินการสนับสนุนกลุ่มประเทศอาเซียนและข้อมติสห
 ประชาชาติว่าด้วยปัญหา กัมพูชา ทั้งทางก ารเมืองและทาง เศรษฐกิจนั้นก็เพื่อรักษาและส่ง
 เสริมผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ การค้าที่ญี่ปุ่นมีอยู่ในประเทศต่าง ๆ และกลุ่มประเทศ
 อาเซียนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เส้นทางลำเลียงน้ำมันจากตะวันออกกลางไปญี่ปุ่นซึ่งต้อง
 ผ่านช่องแคบมะละกานั้น ญี่ปุ่นจะยินยอมให้อภิสิทธิ์อำนาจชาติหนึ่งชาติใดโดยใคร่ครองไม่ได้ เป็น
 ันชาติ

จึงเป็นที่เชื่อกันว่า ตราบใดที่สถานการณ์ในกัมพูชายังไม่ได้รับการแก้ไขให้
 บรรลุผลโดยมีการตกลงปัญหาในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นที่เห็นชอบยอมรับจากมหาชนโลกโดยเฉพาะ
 กลุ่มประเทศอาเซียน สหรัฐฯ จีน เสียก่อนแล้ว ญี่ปุ่นก็ยังคงต้องสนับสนุนสิทธิของสมัชชา
 ใหญ่สหประชาชาติว่าด้วยปัญหา กัมพูชาและระงับความช่วยเหลือแก่ เวียดนามชั่วคราวต่อไป
 พร้อมทั้งติดตามดูความคืบคลานของปัญหาดังกล่าวว่าจะปรากฏผลในรูปใด ทั้งนี้เพื่อจะได้ปรับ
 นโยบายของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้น ซึ่ง เป็นการปรับปรุงนโยบาย
 ของญี่ปุ่นจาก เดิมที่ต้องการวางตัว เป็นกลางหรืออย่างน้อยก็ไม่แสดงตัว เป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่งในปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศเพื่อรักษาดุลยภาพในความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียน
 ฝ่ายหนึ่งกับ เวียดนามอีกฝ่ายหนึ่งมา เป็นการดำเนินการตามนโยบายที่สวนทางกับนโยบายขั้นพื้นฐานของ
 ญี่ปุ่นเอง สำหรับปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและดำเนินการนโยบายของ
 ญี่ปุ่นในส่วนที่ เกี่ยวกับปัญหา กัมพูชาและ เวียดนามนั้นพอจะสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้คือ

ก. ฐานะทำที่และนโยบายของประเทศและกลุ่มประเทศซึ่งเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของญี่ปุ่นและมีอิทธิพลต่อญี่ปุ่นทั้งด้านการเมืองและความมั่นคง

ฐานะทำที่และนโยบายของประเทศและกลุ่มประเทศ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของญี่ปุ่นเกี่ยวกับปัญหาแกมพูชาและเวียดนามนั้น พอจะสรุปสาระสำคัญ ๆ ได้ว่า สันติภาพในแกมพูชาจะบังเกิดขึ้นได้ก็โดยการเจรจาทางการเมืองในที่ประชุมระหว่างประเทศ โดยให้มีการถอนทหารต่างชาติออกจากแกมพูชา สนับสนุนกองกำลังที่สาม (Third forces) ให้เข้ามาบริหารประเทศ^๒ ตลอดจนให้มีการเลือกตั้งขึ้นในแกมพูชาภายใต้การควบคุมดูแลของสหประชาชาติ เพื่อให้ประชาชนแกมพูชาทั้งปวงได้มีโอกาสเลือกผู้ที่จะเป็นรัฐบาลของตนได้อย่างเสรี

๑. สหรัฐฯ ตามที่ได้ทราบกันแล้วว่า ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองสหภาพโซเวียตได้กลายเป็นอภิมหาอำนาจทางทหารที่มีอาวุธนิวเคลียร์และทำสงครามเย็นกับสหรัฐฯ จนเกิดวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในทศวรรษที่ ๒๕๒๐ นี้ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กำลังเผชิญกับภัยคุกคามต่อความมั่นคง อันสืบเนื่องมาจากแสนยานุภาพทางทหารของโซเวียต ในขณะเดียวกัน รัฐบาลสหรัฐฯ ของนายโรนัลด์ เรแกน ก็ได้กำหนดและดำเนินนโยบายเพิ่มงบประมาณทางทหาร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางทหารของตนให้เหนือโซเวียต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเวียดนามนั้น จะเห็นได้ว่าในการเตรียมการขั้นสุดท้ายสำหรับการประชุมนานาชาติระหว่างวันที่ ๑๓-๑๗ กรกฎาคม ๒๕๒๔ อาเซียนได้จัดให้มีการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนที่มะนิลาในวันที่ ๑๗-๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นการประชุมประจำปีของอาเซียนเพื่อพิจารณาถึงมาตรการในการแก้ไขปัญหาแกมพูชาที่จะเสนอต่อที่ประชุมระหว่างประเทศ และในการประชุมที่มะนิลาครั้งนี้ พลเอกอเล็กซานเดอร์ เฮก รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐฯ ได้แถลงนโยบายของ

^๒ John Lewis, "Japan Learns a Hard Lesson," Fareastern Economic Review (January 26, 1979) : 13.

ประธานาธิบดี เรแกนต่อภูมิภาคนี้ว่าจะให้การสนับสนุนอาเซียนและจะไม่รับรองเวียดนาม
 ทรายไตที่เวียดนามยังมีกองทหารอยู่ในกัมพูชา สหรัฐฯ จึงต้องการความร่วมมือจากญี่ปุ่น
 ซึ่งเป็นพันธมิตรที่สำคัญของตนในเอเชีย เพื่อสร้างความกดดันต่อเวียดนามให้ละทิ้งนโยบาย
 ความมั่นคงร่วมกับโซเวียต ทรายไตที่เวียดนามยังคงผูกพันกับโซเวียตทางการเมืองและการ
 ทหาร ดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สหรัฐฯ จึงหวังที่จะให้ญี่ปุ่นรับผิดชอบและให้ความร่วม
 มือกับตนระงับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อเวียดนามทั้งทางตรงและทางอ้อมจนกว่าเวียดนาม
 จะเป็นอิสระพอสมควรจากสหภาพโซเวียต

๒. จีน สำหรับจีนนั้นเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า แต่เดิมมาจีนได้เคยเป็นสหาย
 ร่วมอุดมการณ์กับโซเวียตมาก่อนจนกระทั่ง เมื่อทั้งสองฝ่าย เกิดขัดแย้งกันทั้งในด้านอุดมการณ์และ
 ผลประโยชน์ต่อมาภายหลังจึงทำให้ทั้งสองฝ่าย เป็นศัตรูต่อกันและเมื่อสหรัฐฯ ได้ปรับความ
 สัมพันธ์กับจีนในปี ๒๕๑๔ ตลอดจนได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตในปี ๒๕๒๒ ก็ยิ่ง
 ทำให้โซเวียตเกรงว่า สหรัฐฯ และจีนจะร่วมมือกันต่อต้านตนซึ่งจะเป็นภัยคุกคามต่อความ
 มั่นคงของโซเวียต แต่ในสายตาของจีนแล้วเห็นว่า โซเวียตต้องการครองความเป็นเจ้า
 (hegemony) ในเอเชีย ซึ่งจีนก็เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์โลกของโซเวียตด้วย
 จีนจึงต้องการให้ญี่ปุ่นร่วมมือกับตน เพื่อกำจัดความทะเยอทะยานของโซเวียตในภูมิภาคส่วนนี้

ส่วนท่าทีของญี่ปุ่นในเรื่องนี้มันจะเห็นได้ว่า ญี่ปุ่นต้องการจะรักษาดุลยภาพใน
 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโซเวียตให้มากที่สุดดังจะเห็นได้จาก เมื่อครั้งที่นาย มาซาโยชิ
 โออิระ ได้เดินทางไปเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการระหว่าง
 วันที่ ๕-๙ ธันวาคม ๒๕๒๒ และผู้นำของประเทศทั้งสองได้เจรจาปรึกษาหารือกันในปัญหา
 ต่าง ๆ ของโลกรวมทั้งสถานการณ์ในอินโดจีนด้วย ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายมีทรรศนะที่แตกต่าง
 กันมากในปัญหาดังกล่าว กล่าวคือในขณะที่ญี่ปุ่นต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งระหว่าง
 จีนกับเวียดนามโดยสันติวิธี แต่จีนกลับมิได้แสดงความเห็นพ้องด้วยกับทรรศนะดังกล่าว ทั้ง
 นี้ก็เพราะฝ่ายจีนถือว่า เวียดนามได้เปลี่ยนไปเป็น "ศิลาของเอเชีย" และได้เป็นที่
 ประจักษ์ด้วยว่าจีนพร้อมที่จะส่งกำลังทหาร เข้าไปลงโทษเวียดนามอีก ถ้าหากว่ามีความ

จำเป็น ทั้งจีนและญี่ปุ่นต่างก็รับรองรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยว่าเป็นรัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายของกัมพูชา แต่ฝ่ายจีนเห็นว่า รัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยภายใต้การนำของ พอล พอต เขียว สัมพันธ์ ที่จีนให้การสนับสนุนอยู่เป็นรัฐบาลที่ถูกต้องแต่เพียงผู้เดียวของ กัมพูชา จึงควรรอคำนิ่งถึงสิทธิและศักดิ์ศรีของฝ่ายกัมพูชาประชาธิปไตยให้มากในการตกลง ดำเนินการใด ๆ และจีนต้องการให้เวียดนามอ่อนกำลังลงมากที่สุดเพื่อความมั่นคงของพรมแดนตอนใต้และผลประโยชน์ของตนในภูมิภาคนี้ แต่ทางฝ่ายญี่ปุ่นพิจารณารับรองรัฐบาล กัมพูชาประชาธิปไตยโดย เจตนา เพื่อสกัดกั้นการรุกรานของ เวียดนามซึ่งส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์และความมั่นคงทาง เศรษฐกิจของญี่ปุ่นในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงสิทธิพิเศษที่แตกต่างจากกลุ่ม เขมรฝ่ายอื่น ๆ มากนัก และไม่ได้ดำเนินการ เพื่อมุ่งทำลาย เวียดนาม เพราะอย่างน้อยความ เข้มแข็งของ เวียดนามแต่พอสมควรก็สามารถ ถ่วงดุลย์การแผ่ขยายอำนาจของ เหล่าประเทศมหาอำนาจอื่นในภูมิภาคนี้ได้

นอกจากนั้น ฝ่ายจีนยังได้กล่าวแสดงความไม่พอใจในท่าทีทางการทูตของญี่ปุ่น ต่อ เวียดนาม ซึ่งไม่เป็นการสอดคล้องกับท่าทีของกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งนี้ เพราะในขณะที่ ญี่ปุ่น เรียกร้องอย่างเปิดเผยให้ เวียดนามถอนกำลังของตนออกจากกัมพูชาแต่ก็ยังคงยึดถือ นโยบายเพียงแต่ "ชะงัก" ความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจแทนที่จะยกเลิกความช่วยเหลือ ที่จะให้แก่ เวียดนาม เลยทีเดียว ฝ่ายจีนต้องการให้ญี่ปุ่นใช้มาตรการการยกเลิกความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจแก่ เวียดนาม เป็น เครื่องมือทางการเมือง เพื่อบีบให้ เวียดนามยอมอ่อนข้อ ในปัญหา กัมพูชา และปฏิบัติตามข้อมติสหประชาชาติต่อไป พร้อมทั้งกล่าวย้ำด้วยว่าจีนพร้อมที่จะให้การปกป้องอาเซียน โดยเฉพาะ ไทย ให้พ้นจากการรุกรานของ เวียดนาม

โดยสรุปแล้วก็คือ แม้ทั้งสองฝ่ายจะมีความคิด เห็นที่แตกต่างกันในการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขปัญหากัมพูชาก็ตาม แต่การที่ ทั้งสองฝ่ายต่างก็สนับสนุนข้อมติของสหประชาชาติ ว่าด้วยปัญหากัมพูชา รับรองรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตย ตลอดจนดำเนินมาตรการตอบโต้ทาง เศรษฐกิจแก่ เวียดนาม เช่นเดียวกันนั้น สืบเนื่องมาจากผลประโยชน์ของประเทศทั้งสองสอดคล้องกัน โดยเฉพาะผลประโยชน์และความมั่นคงทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง ที่ตนมีอยู่ในภูมิภาคนี้

๓. ปฏิกริยาของฝ่ายอาเซียน เมื่อปี ๒๕๒๒ นายราชารัตนัม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสิงคโปร์ในขณะนั้นได้กล่าวคำปราศรัยต่อที่ประชุม (symposium) ซึ่งจัดโดย Japan Committee on North-South Relations กรุงโตเกียวเกี่ยวกับบทบาทและความสำเร็จบางประการของอาเซียนไว้ว่า

๑. ความสำเร็จในความร่วมมือส่วนภูมิภาค (Regionalism) ของอาเซียนก็คือการรวมพลังหยุดยั้งทฤษฎีโดมิโนในหลังสงคราม เวียดนามและสงครามปลดแอกซึ่งเวียดนามพยายามส่งเสริมในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้

๒. ผลงานของอาเซียนได้ปรากฏในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เกี่ยวกับการรุกรานของเวียดนามในกัมพูชา ที่ประชุมฯ ยอมรับความเห็นและข้อเสนอของอาเซียน

๓. ผลงานของอาเซียนทุกด้านเหนือกว่าประเทศอินโดจีนและควร เป็นแบบอย่างสำหรับประเทศโลกที่สาม

พร้อมทั้งได้สรุปว่า ญี่ปุ่นสามารถช่วยเหลืออาเซียนในด้านการลงทุน เปิดตลาดญี่ปุ่นให้สินค้าจากประเทศอาเซียนและการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยี ญี่ปุ่นควรเลิกคิดถึงอาเซียนว่าเป็นประเทศที่จัดหาวัตถุดิบเท่านั้น ความช่วยเหลือดังกล่าวจะถูกกว่าการส่งอาวุธให้ประเทศอาเซียนต่อสู้คอมมิวนิสต์

จะเห็นได้ว่า คำปราศรัยของอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสิงคโปร์นั้น เป็นคำเตือนให้ผู้นำและรัฐบาลญี่ปุ่นกระตือรือร้นต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของอาเซียนและคำปราศรัยนี้ก็ เป็นนโยบายต่อเนื่องจากคำสัมภาษณ์ของนายลี กวน ยู นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ ที่ได้เคยให้กับหนังสือพิมพ์ Asian Wall Street Journal มาครั้งหนึ่งโดยกระตุ้นประเทศมหาอำนาจที่มีโชคคอมมิวนิสต์ให้ตระหนักถึงฐานะของอาเซียนและหันมาให้ความสนใจในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในระยะหัว เกี่ยวหัวต่อของการแก่งแย่งชิงดีระหว่างจีนกับโซเวียตและเวียดนามซึ่งในเรื่องนี้ทางฝ่ายญี่ปุ่นมีความรู้สึก ว่า รัฐบาลสิงคโปร์มีทรรศนะและท่าทีที่ เกี่ยวกับการรุกรานกัมพูชาของ เวียดนามรุนแรงกว่าประเทศอาเซียนอื่น ๆ

และเมื่อ นายสุนาโอะ โชนิตะ อัครรัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่นในสมัยนายกรัฐมนตรีมาซาโยชิ โออิระ ได้กล่าวแถลงรายงานถึงนโยบายการให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามต่อที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนที่บาหลีเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๒๒ ว่าการที่ญี่ปุ่นยังคงพิจารณาทบทวนว่าจะให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามต่อไปหรือไม่นั้นก็เพื่อจะได้มีทางติดต่อกับเวียดนามได้ มิฉะนั้นจะมีผลในทางลบ พร้อมทั้งกล่าวอ้างด้วยว่าในเรื่องนี้ได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ โดยรัฐมนตรีต่างประเทศที่เข้าร่วมประชุมที่บาหลีแล้ว

ในเรื่องนี้ ได้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มประเทศอาเซียน เนื่องจากญี่ปุ่นยังคงให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เวียดนามต่อไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่เวียดนามได้ผลักดันให้ผู้ลี้ภัยของตนหลังไหลออกมานอกประเทศ ซึ่งได้สร้างปัญหาให้กับประเทศต่าง ๆ ในหลายด้าน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นมีความหวั่นเกรงและระแวงการแผ่ขยายอิทธิพลของเวียดนามในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของผู้เป็นทุนแล้ว ด้วยเหตุนี้กลุ่มประเทศอาเซียนจึงได้โจมตีญี่ปุ่นว่า ถึงแม้ว่าญี่ปุ่นจะร่วมประณามกับประเทศต่าง ๆ ที่เวียดนามได้ปล่อยให้ผู้ลี้ภัยออกนอกประเทศแต่ก็มิได้ทำอะไรเพื่อเป็นการตัดเหี้ยนเวียดนาม ตรงกันข้ามกับยังให้ความช่วยเหลือเวียดนามต่อไป

สำหรับฝ่ายไทย ได้แสดงท่าทีและมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวว่า ตามหลักการ ฟูกุดะ (Fukuda Doctrine) ที่แถลง ณ กรุงมะนิลานั้น น่าจะมีความหมายว่าญี่ปุ่นจะส่งเสริมให้ชาติอินโดจีนและอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสันติ (Coexistence) และเพื่อเสถียรภาพในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม ฉะนั้นการให้ความช่วยเหลือที่ทำให้ประเทศอินโดจีนมีกำลังถึงขั้นเป็นภัยต่อเพื่อนบ้านเช่นที่เป็นอยู่ขณะนี้ จึงไม่น่าจะได้รับความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น แต่เนื่องจากญี่ปุ่นต้องการใช้เป็นที่หวาด (beach head) และยังยึดถือนโยบายการทูตเพื่อแสวงหาวัตถุดิบ (resource diplomacy) เป็นหลักสำคัญอยู่จึงหวังที่จะได้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เหล็ก ไม้ น้ำมัน ซึ่งยังมีอีกมากในเวียดนาม และต่อไปจะได้นำทางเชื่อมโยงไปยังลาว เพื่อให้ลาวออกทะเลได้ และสามารถขนทรัพยากรในลาวซึ่งมีอยู่มากมายออกได้ด้วย ด้วยเหตุนี้ญี่ปุ่นจึงยังไม่ได้กำหนดนโยบายความช่วยเหลือต่อเวียดนามอย่างแน่นอนและชัดเจนในช่วงที่ตลาดร่วมยุโรป (EEC)

ได้ประกาศระงับความช่วยเหลือรัฐบาลยานอยแล้ว นอกจากนั้น องค์การสนธิสัญญาป้องกัน
ร่วมกันระหว่างออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหรัฐ (ANZUS) ก็ได้เริ่มประณามเวียดนาม
นามที่ปล่อยให้ผู้อพยพลี้ภัยไหลออกมาเป็นจำนวนมากซึ่งในจำนวนนี้อาจจะมีพวกคึกคึ้น โจร
และผู้ก่อวินาศกรรมรวมอยู่ด้วยก็ได้ ตลอดจนได้เรียกร้องให้เวียดนามถอนหน่วยรบจาก
พรมแดนไทย-กัมพูชาด้วย

ในที่สุดเมื่อญี่ปุ่นซึ่งต้องการเอาใจอาเซียน และได้เคยเรียกร้องให้อาเซียน
ผดึกกำลังกับญี่ปุ่นถูกวิพากษ์วิจารณ์มากเข้า จึงทำให้เสียงของญี่ปุ่นในนโยบายความช่วยเหลือ
เวียดนามของตนมีน้ำหนัก เบาลงและ เริ่มทำตามข้อเรียกร้องของอาเซียนอย่างแข็งขัน
มากขึ้น ตลอดจนได้ขู่เวียดนามให้ดำเนินการอย่างรีบด่วนที่จะระงับการลี้ภัยของผู้ลี้ภัย
ไปยังประเทศอื่น มิฉะนั้นญี่ปุ่นจะหยุดให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนาม และ เมื่อถึงสมัยประ-
ชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติในเดือนตุลาคม ๒๕๑๓ และ ๒๕๑๔ ญี่ปุ่นก็ได้ดำเนินการร่วม
มืออย่างแข็งขันกับอาเซียน เกี่ยวกับปัญหา กัมพูชา ในสหประชาชาติโดยการสนับสนุนให้ กัมพูชา
ประชาธิปไตยคงรักษาที่นั่งในสหประชาชาติต่อไป นอกเหนือจากการดำเนินการชักชวนและ
ประชาสัมพันธ์ให้ประเทศต่าง ๆ ทั้งในละตินอเมริกา กลุ่มแอฟริกา และอาหรับ สนับสนุน
การคงที่นั่งของ กัมพูชาประชาธิปไตยไว้ในสหประชาชาติต่อไป อีกทั้งยังได้พยายามมี
บทบาท เป็นสื่อกลางระหว่างอาเซียนกับเวียดนาม ดังจะเห็นได้ในกรณีรัฐมนตรีต่างประเทศ
ของอาเซียนได้เคยมีมติในที่ประชุมอาเซียน เมื่อกลางปี ๒๕๑๒ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์
ตกลงมอบให้รัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซีย เป็นผู้แทนของอาเซียนไปเจรจากับเวียดนาม
เพื่อขอให้ถอนกำลังทหารออกจากกัมพูชา แต่ทางฝ่ายเวียดนามไม่ยอมรับให้รัฐมนตรีต่าง
ประเทศของมาเลเซีย เป็นผู้แทนของอาเซียน แต่รับในฐานะ เป็นผู้แทนของมาเลเซีย เท่านั้น
ในเรื่องนี้รัฐบาลญี่ปุ่นได้มอบหมายให้เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำกรุงฮานอยดำเนินการติดต่อกับ
เวียดนาม เมื่อปลายปี ๒๕๑๒ เพื่อขอให้เวียดนามยอมรับว่ารัฐมนตรีต่างประเทศของ
มาเลเซีย เป็นผู้แทนของอาเซียน ทั้งนี้รัฐบาลญี่ปุ่นจะพิจารณาปล่อยเงินที่จะให้ความช่วยเหลือ
แก่เวียดนาม ซึ่งในขณะนั้นกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาหาหนทางอยู่ว่าจะให้เวียดนามต่อไป
หรือไม่ เพื่อให้บรรยากาศในการเจรจากันระหว่างอาเซียนกับเวียดนาม เป็นไปด้วยดี ตลอด

จนกระทั่งนาย อาคิตาเน คิอูจิ (Akitane Kiuchi) อธิบดีกรมกิจการเอเชียใต้ ออกเดินทางไปเยือนเวียดนามระหว่างวันที่ ๔-๗ พฤษภาคม ๒๕๒๔ โดยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในเวียดนาม และเพื่อพบปะเจรจากับฝ่ายเวียดนามในปัญหา เรื่องการประมุขนานาชาติว่าด้วยปัญหา กัมพูชา ซึ่งเวียดนามปฏิเสธเข้าร่วมประชุมดังกล่าว แต่กลับเสนอให้มีการประชุมปัญหานี้ในระดับภูมิภาค ทั้งนี้เพื่อโน้มน้าวชักจูงให้เวียดนามตัดสินใจ เข้าร่วมประมุขนานาชาติว่าด้วยปัญหา กัมพูชาตามที่หลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอาเซียนต้องการ^๗

ข. พฤติกรรมที่ก้าวร้าวของสหภาพโซเวียต

หลังจากที่ญี่ปุ่นได้ประกาศสนับสนุนร่างปฏิวัติที่เสนอต่อคณะมนตรีความมั่นคงขององค์การสหประชาชาติที่ให้ถอนทหารต่างชาติอย่างรีบด่วนออกจากกัมพูชาฯ ภายหลังจากรุกรานกัมพูชาฯ ของฝ่ายเวียดนามได้ไม่นานนัก โซเวียต ซึ่งมีบทบาทหนุนหลังพฤติกรรมของเวียดนามในปัญหา กัมพูชา ได้แสดงท่าทีไม่พอใจต่อท่าทีของญี่ปุ่นในปัญหา กัมพูชาฯ และกรณีที่ยื่นบุกรุกเวียดนามโดยไคยีนประท้วง ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่าญี่ปุ่นให้การสนับสนุนทางอ้อมต่อการที่ยื่นบุกรุกเวียดนาม โดยปฏิเสธที่จะประณามจีนอย่างแข็งขันต่อการที่ยื่นรุกรานเวียดนาม ซึ่งเท่ากับญี่ปุ่นเห็นดีด้วยเป็นนัย ๆ ต่อ "ลัทธิการครอบงำความเป็นเจ้าและการขยายอิทธิพลของจีนในดินแดนอินโดจีน แม้ว่าญี่ปุ่นจะโต้ตอบโซเวียตไปว่า โซเวียตเข้าใจจุดยืนของญี่ปุ่นผิดไปโดยอ้างว่าญี่ปุ่นมีจุดยืนที่คัดค้านต่อการเคลื่อนไหวของทุกประเทศที่ใช้กำลังทหารเพื่อยุติข้อพิพาท และญี่ปุ่นไม่ได้เปลี่ยนจุดยืนที่ให้ทั้งจีนและเวียดนามถอนทหารออกจากทั้งเวียดนามและกัมพูชาฯ ตามลำดับ โดยให้มีการเจรจกันอย่างสันติ แต่ก็ปรากฏว่าวิทยุกรุงมอสโกของสหภาพโซเวียตกลับประกาศอย่างก้าวร้าวว่า เกะกังสี่คือ อุนาซิริ ฮาโบไม ชิโกตัน และเอโตโรฟู ที่ญี่ปุ่นอ้างว่าเป็นของตนนั้นเป็นของโซเวียต พร้อมทั้งได้

^๗ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว, "รายงานการเมืองในญี่ปุ่น," หนังสือที่ ๑๒๐๔/๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๒๒ จากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ, หน้า ๑.

เสริมสร้างกำลังทางทหารของคนในบริเวณเกาะทั้งสี่ที่ยึดได้จากญี่ปุ่น เพิ่มมากขึ้นดังที่ได้เคยกล่าวไว้ในบทที่ ๓ แล้ว แม้ฝ่ายญี่ปุ่นได้ทำการประท้วงและเรียกร้องให้โซเวียตถอนทหารและอุปกรณ์ทางทหารออกจากหมู่เกาะทั้งสี่ทางตอนเหนือของญี่ปุ่นก็ตามแต่ฝ่ายโซเวียตก็มีคำตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของญี่ปุ่นแต่ประการใด

นอกจากนั้น โซเวียตยังมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นชัดว่าในทศวรรษที่ ๒๕๒๐ นี้โซเวียตจะขยายอิทธิพลของตนเข้าไปในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก สำหรับในเอเชียโซเวียตได้ให้ความสนับสนุนแก่เวียดนามในอันโค่นล้มมากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อเวียดนามกับจีนได้มีพิพาทขัดแย้งกัน ในปัจจุบันโซเวียตได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการที่ตนให้ความช่วยเหลือกับเวียดนามโดยได้สิทธิในการใช้ฐานทัพอากาศที่เมืองดานัง และฐานทัพเรือที่อ่าวคัมรานท์ ซึ่งสหรัฐฯ ได้สร้างไว้ในเวียดนาม ช่วงรั้งชั่วคราว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างเวียดนามกับโซเวียต และความจำเป็นที่เวียดนามต้องพึ่งพาโซเวียตทางด้านเศรษฐกิจและอาวุธยุทธภัณฑ์ได้เปิดโอกาสให้โซเวียตเข้าไปใช้ฐานทัพและเมืองท่าในเวียดนาม จนกระทั่งมีผู้กล่าวว่า เวียดนามได้กลายเป็น "ฐานปฏิบัติการส่วนหน้า" ของโซเวียตไปแล้ว ฐานทัพในเวียดนามได้ช่วยให้เรือรบของโซเวียตมีที่พักเติมเสบียง เพื่อการลาดตระเวนดูความเคลื่อนไหวของกองเรือสหรัฐฯ ในอ่าวซุบิก และฐานทัพอากาศหลักในฟิลิปปินส์ นอกจากนั้นกองเรือของโซเวียตยังสามารถเดินทางจากเวียดนาม เข้าสู่มหาสมุทรอินเดียได้ภายใน ๑-๒ วัน เท่านั้นแทนที่จะใช้เวลา ๗-๑๐ วัน จากเวลาตีวอสต็อก

นอกจากโซเวียตจะขยายอิทธิพลทางทหารของตนเข้าไปในเวียดนามแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๒๒ สหภาพโซเวียตยังได้ส่งกำลังทหารของตัวเองบุกเข้าไปในอัฟกานิสถานเพื่อโค่นล้มรัฐบาลของ นายฮาฟีซุลเลาะห์ อามิน แล้วตั้ง นายบาปรีค คามาล ขึ้นมาทำหน้าที่ปกครองประเทศแทน ซึ่งก่อนหน้านั้น อัฟกานิสถานก็ได้ตกอยู่ใต้อิทธิพลของโซเวียตตามแผนการที่จะตั้งเอาอัฟกานิสถานเข้าไปเป็นรัฐบริวารของโซเวียตอยู่แล้ว โดยโซเวียตได้สนับสนุนให้ฮาฟีซุลเลาะห์ อามิน เข้ามาแทนนาย มุฮัมมัด ดารอกี โดยการโค่นล้มรัฐบาลของนายดารอกี เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๒ แต่

ถึงแม้จะเปลี่ยนรัฐบาลแล้วก็ตาม รัฐบาลของนายฮาฟีซุลเลาะห์ อามิน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโซเวียต ก็ยังไม่สามารถรักษาความสงบสุขในประเทศได้ โดยเฉพาะไม่สามารถปราบปรามขบวนการมุสลิมซึ่งต่อต้านและต้องการปลดปล่อยอัฟกานิสถานออกจากอิทธิพล และการเป็นรัฐบริวารของโซเวียตได้ ในทางตรงกันข้ามกองกำลังของฝ่ายมุสลิมกลับเข้มแข็งมากขึ้น เพราะได้รับกำลังใจจากชัยชนะของผู้นำทางศาสนาอิสลามในอิหร่าน โซเวียตจึงขอให้อามินส่งทหารของตนมาปราบเอง แต่อามินปฏิเสธและเมื่อการเจรจาล้มเหลวโซเวียตจึงใช้กำลังทหารของตนโค่นล้มรัฐบาลโดยสังหาร นายฮาฟีซุลเลาะห์ อามิน ทันทีเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๒๒ หลังจากนั้นก็ดึงเอาตัวนายบาบรัก คามาล (ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการแยกตัวออกมาจากพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นพรรค มาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ มาตั้งเป็นพรรค ปาร์ซาม) ขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีท่ามกลางกระแสการคัดค้านจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกและการต่อต้านจากชาวอัฟกานิสถานอย่างรุนแรง กล่าวกันว่ากรณีที่โซเวียตตัดสินใจส่งกำลังทหาร เข้าบุกอัฟกานิสถานในครั้งนี้ เป็นความเพียรพยายามของโซเวียตที่ต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญสองประการ กล่าวคือ นอกเหนือจากเพื่อเป็นการสะกดกันพลังอิสลามแล้วยัง เป็นการเปิดทางออกสู่มหาสมุทรอินเดียไปล้อมคาบสมุทรอาระเบีย ทั้งนี้เพราะโซเวียตตระหนักดีว่าถ้าตนไม่มีเส้นทางออกสู่ทะเลโดยตรงก็จะเสียเปรียบสหรัฐอเมริกาทางด้านนารีในมหาสมุทรอินเดีย โซเวียตจึงได้ปฏิบัติการด้วยพฤติกรรมที่ก้าวร้าวดังกล่าวเพื่อถ่วงดุลอำนาจทางนารีกับสหรัฐฯ และแผ่อิทธิพลของตนในมหาสมุทรอินเดีย

หลังจากที่โซเวียตส่งกำลังทหาร เข้าไปในอัฟกานิสถานแล้ว ในค่ายโลกตะวันตกซึ่งมีสหรัฐฯ เป็นผู้นำ รวมทั้งญี่ปุ่นจึงได้ร่วมมือกันประท้วงโซเวียตด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น ไม่ส่งนักกีฬาเข้าร่วมกีฬาโอลิมปิกที่จัดขึ้นที่โซเวียต และดำเนินการตอบโต้ทางเศรษฐกิจด้วยการไม่ยอมขายสินค้าให้แก่โซเวียต

สำหรับญี่ปุ่นเองถือว่า พฤติกรรมที่แข็งกร้าวของโซเวียตทั้งในกรณีที่เร่งเสริมสร้างกำลังทหารของตนในบริเวณเกาะทั้งสี่ที่ยึดได้จากญี่ปุ่น และในกรณีใช้กำลังทหารแทรกแซงอัฟกานิสถานได้กลายเป็นตัวเร่งที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยผลักดันให้รัฐบาลญี่ปุ่นตัดสินใจระงับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในปริมาณประมาณ ๒๕๒๓ และในปีถัดไปแก่เวียดนามซึ่ง

เป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดของโซเวียตในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้รับการสนับสนุนทางกำลังทหารและอาวุธจากโซเวียตในการรุกรานกัมพูชา อาจถือได้ว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการประท้วงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสันติภาพของโซเวียตโดยทางอ้อมอีกมาตรการหนึ่งนอกเหนือจากการดำเนินการตอบโต้โซเวียตด้วยมาตรการต่าง ๆ ร่วมกับฝ่ายโลกเสรีอื่น เนื่องมาจากกรณีโซเวียตรุกรานอัฟกานิสถานแล้ว

ค. สหประชาชาติกับมติมหาชนโลก

ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญต่อมติมหาชนโลกว่าด้วยปัญหา กัมพูชา ทั้งในและนอกสหประชาชาติ เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินนโยบายของญี่ปุ่นต่อปัญหาดังกล่าว เช่นกัน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีเสียงข้างมากในสหประชาชาติและได้ให้การสนับสนุนท่าทีและข้อติของอาเซียนที่ต้องการให้เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา และเคารพในหลักการว่าด้วยการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในกิจการภายในของรัฐอื่น จนในที่สุดได้ยังผลให้ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติลงคะแนนเสียงสนับสนุนต่อร่างข้อมติของอาเซียนด้วยคะแนนเสียงที่ท่วมท้น ทั้งในปี ๒๕๒๒, ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔

ต่อมาเมื่อโซเวียตได้ใช้กำลังอาวุธของตนเข้าแทรกแซงอัฟกานิสถาน ซึ่งเกิดขึ้นภายในระยะเวลาเพียง ๑ ปี หลังจากเหตุการณ์ในกัมพูชา ก็ยิ่งทำให้มติมหาชนโลกเห็นพ้องต้องกันว่าไม่อาจจะยอมให้มีการรุกรานและการตั้งรัฐบาลหุ่น เช่นนี้ได้อีกต่อไป และการยุติปัญหาอย่างเร่งด่วนเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต่อเสถียรภาพ และสันติภาพของโลกโดยรวม

ตั้งแต่กลางปี ๒๕๒๓ ญี่ปุ่นได้เริ่มดำเนินการสำรวจท่าทีของประเทศต่าง ๆ ทั้งในเอเชีย แอฟริกา ตะวันออกกลาง ละตินอเมริกาที่มีต่อปัญหา กัมพูชา ตลอดจนถือโอกาสชักชวนและประชาสัมพันธ์หาเสียงสนับสนุนจากประเทศต่าง ๆ ที่ผู้นำญี่ปุ่นได้เดินทางไปเยือนให้การสนับสนุนท่าทีของอาเซียนว่าด้วยปัญหา กัมพูชา และสนับสนุนการคงที่นิ่งของกัมพูชาประชาธิปไตยไว้ในสหประชาชาติต่อไป ซึ่งก็ปรากฏว่านานาชาติส่วนใหญ่ได้ตอบสนองโดยการยืนยันที่จะให้การสนับสนุนความเพียรพยายามของอาเซียนในแนวทางการ

แก้ไขปัญหากัมพูชาในสหประชาชาติต่อไป

นอกจากนั้น ยังได้มีความ เคลื่อนไหวใน เวทีระหว่างประเทศซึ่งเป็นการยืนยันว่านานาชาติไม่เห็นด้วยกับการ เข้ายึดครองกัมพูชาของ เวียดนาม เป็นอย่างยิ่ง เช่น เมื่อ ๘ พฤษภาคม ๒๕๒๔ คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติได้ผ่านข้อมติ เรียกร้องให้ถอนทหารต่างชาติออกจากกัมพูชาด้วยคะแนนเสียงสนับสนุน ๔๒ ต่อ ๘ งออกเสียง ๑ ประเทศ ในขณะที่ เดียวกันก็มี เหตุการณ์ที่เป็นการยืนยันอีก เช่นกันว่ามติหาชนโลกไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมของ เวียดนาม ในกัมพูชา นั่นก็คือการที่ เวียดนาม ได้สนับสนุนรัฐบาล เอง สัมริน จัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในกัมพูชาภายใต้การควบคุมของ เวียดนาม เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๔ เพื่อแสดงว่าฝ่ายตน เป็นผู้คุมอำนาจในกัมพูชาอย่างแท้จริงและมีประชาชน ให้การสนับสนุน แต่การเลือกตั้งนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ นายเอสชาติ ผู้แทนของ เลขาธิการสหประชาชาติก็กล่าวว่า การเลือกตั้งที่ฝ่ายเวียดนาม เอง สัมริน จัดขึ้นไม่ได้ส่งเสริมความพยายามของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหากัมพูชา เพราะการเลือกตั้งดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามมติของสหประชาชาติ

ในการประชุมนานาชาติว่าด้วยปัญหากัมพูชาระหว่าง ๑๓-๑๗ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ก็ปรากฏว่า ประเทศที่เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เป็นบรรดาประเทศที่มาจากกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ในเรื่องนี้ทั้งฝ่ายเวียดนามและโซเวียต เองก็จำเป็นต้องคิดคำนึงอย่างมากต่อเสียงของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ของที่ประชุมระหว่างประเทศ ที่ให้การสนับสนุนปฏิญญาและข้อมติการแก้ไขปัญหากัมพูชาตามแนวทางของสหประชาชาติอย่างท่วมท้น เพราะถ้าหากเวียดนามยังคงจะลุยต่อมติใด ๆ ของที่ประชุมระหว่างประเทศ ซึ่งมีกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบด้วย เสียงคัดค้านพฤติกรรมของ เวียดนาม จากประชาคมนานาชาติ นับวันก็มีแต่เพิ่มจำนวนขึ้นแล้ว เวียดนามก็คงต้องโคດเตี้ยวจากวงการนานาชาติมากขึ้นอันจะก่อให้เกิดผลเสียต่อ เศรษฐกิจ การทหาร การเมือง และการฟื้นฟูบูรณะประเทศของ เวียดนาม เอง

จากฐานะท่าทีและความ เคลื่อนไหว เกี่ยวกับปัญหากัมพูชาของนานาชาติดังกล่าว

ข้างต้นนับ เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้ญี่ปุ่น ซึ่งได้ติดตามความเคลื่อนไหวของมติ มหาชนโลกมาตลอดออก เสียงสนับสนุนและสอดคล้องกับท่าทีและนโยบายว่าด้วยปัญหากรรมพญา ของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งเป็นประชาคมนานาชาติส่วนใหญ่ในที่ประชุมสมัชชา โลกีสหประชาชาติทั้งในสมัยประชุม เมื่อปลายปี ๒๕๒๒ - ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔ ที่ผ่านมา

โดยสรุปแล้วก็คือ บทบาทและนโยบายของญี่ปุ่นต่อปัญหากรรมพญา และต่อเวียดนาม ทั้งในและนอกสหประชาชาติส่วนหนึ่งมีมูล เหตุมาจากการประเมินฐานะท่าทีของมติมหาชน โลกต่อปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งเป็นกลุ่มพลังที่มีเสียงข้าง มากในสหประชาชาติที่ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

ง. ปัจจัยภายใน : อิทธิพลของนักธุรกิจ

ตามที่ทราบกันแล้วว่า พรรคเสรีประชาธิปไตย เป็นพรรคเพื่อนายทุน ขาวนา โดยมีข้าราชการ เป็นมันสมองให้ เน้นความร่วมมือกับสหรัฐฯ อนุรักษ์ระบบศีลธรรมเดิมของ สังคมรวมทั้งต่อต้านลัทธิสังคมนิยมชนชั้นและคอมมิวนิสต์ ดังนั้นจึงพอจะกล่าวได้ว่า ฐาน สนับสนุนที่สำคัญของพรรคการเมืองนี้ก็คือ กลุ่มธุรกิจส่วนใหญ่ ขาวนาส่วนใหญ่ และ ประชาชนที่ไม่ชอบฝ่ายซ้ายทั่ว ๆ ไป

กลุ่มพ่อค่านักธุรกิจเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อพรรค เสรีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลอยู่ไม่น้อย กลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้า ได้ให้การสนับสนุนพรรค เสรีประชาธิปไตยอย่างซื่อสัตย์นับแต่หลังสงครามเป็นต้นมา โดยให้เงินอุดหนุนการหาเสียงเลือกตั้ง และกิจกรรมของพรรคอย่างมาก เรื่องอิทธิพลของโลกธุรกิจที่มีต่อพรรค เสรีประชาธิปไตย จึงไม่น่าสงสัย สมาคมพ่อค้าระดับชาติของญี่ปุ่นมีอยู่ ๔ แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งได้รวบรวม เงินจากสมาชิกส่งมอบให้พรรค เสรีประชาธิปไตยตลอดมา สมาคมเหล่านี้ก็คือ เคตัน-เรน นิไซไค (หอการค้าและอุตสาหกรรมญี่ปุ่น) ไคยูไค และนิคเคเรน (สมาคม นายจ้าง) ฝ่ายธุรกิจอาจสนับสนุนพรรค เสรีประชาธิปไตยโดยให้เงินแก่พรรคโดยตรง ให้แก่กลุ่ม (faction) ต่าง ๆ ในพรรคหรือให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนของพรรค เป็นราย บุคคล พรรคเสรีประชาธิปไตยจะล้มครืนทันที ถ้าหากนายทุนหรือบริษัทธุรกิจต่าง ๆ เลิก ให้ความสนับสนุนทางการเงิน

กลุ่มผลประโยชน์โดย เฉพาะกลุ่มบริษัทธุรกิจต่าง ๆ จะมีบัญชีรายชื่อสมาชิก ของกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในสภาในสาขาอาชีพของตนไว้เสมอเพื่อซักถาม เรื่องต่าง ๆ หรือ ขอร้องให้สื่อความต้องการของตนขึ้นไปตามลำดับชั้นในพรรคจน เสนอ เป็นร่างกฎหมาย เข้าสู่ รัฐสภา สมาชิกในคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในสภาจึงมีฐานะคล้าย "กระบอกเสียง" ของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ

นอกจากนั้น กลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้า ของญี่ปุ่นก็ยังเข้ามาเล่นการเมืองเองและ ได้รับเลือกตั้ง เข้ามาในสภาผู้แทนราษฎรเป็นจำนวนมากถึง ๑๔.๕% เมื่อปี ๒๕๑๖ (สถิติ การสำรวจของหนังสือพิมพ์ไทม์ซี ปี ๒๕๑๖)^๔ และมีแนวโน้มว่านักธุรกิจจะสมัครรับเลือก ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคเสรีประชาธิปไตยมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะธุรกิจบาง อย่างมีสาขาในต่างจังหวัดทั่วประเทศ พร้อมกับอิทธิพลอันไพศาล การเข้ามามีบทบาททาง การเมืองก็เพื่อปกป้องและส่งเสริม ผลประโยชน์ของกลุ่มตนในสภา เป็นเป้าหมายสำคัญ

ปัจจัยภายในอันได้แก่ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การค้า ของญี่ปุ่นได้สะท้อน ให้เห็นถึงความต้องการของกลุ่มนักธุรกิจ พ่อค้า ญี่ปุ่นในเวทีระหว่างประเทศ กิจกรรม ส่วนใหญ่ของญี่ปุ่นในการ เข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องในประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งไปในด้านการเศรษฐกิจ และการค้า เป็นสำคัญ สำหรับใน เวียดนามญี่ปุ่นได้ เริ่มต้น เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลทาง เศรษฐกิจการค้าใน เวียดนามใต้ หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงได้ไม่นานนัก ภาย หลังสงคราม เวียดนามโดย เฉพาะ เมื่อ เวียดนาม เหนือและใต้ได้รวมประเทศแล้ว ทั้งญี่ปุ่น และ เวียดนามก็ได้ เพิ่มพูนการติดต่อและแสวงหาความร่วมมือกันทาง เศรษฐกิจมากขึ้นซึ่งถ้า พิจารณาจากสถิติการค้าระหว่างประเทศทั้งสองจะ เห็นได้ว่า สถิติการค้าระหว่างประเทศ ทั้งสองได้เพิ่มขึ้น เรื่อย ๆ จนกระทั่ง เมื่อ เวียดนามใช้กำลังทหารแทรกแซงกัมพูชา รัฐบาล ญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องตัดสินใจใช้พลังอำนาจและความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจของตน เป็น เครื่อง

^๔ ประ เสริฐ จิตต์วิวัฒน์พงษ์, เผด็จการรัฐสภา : โฉมหน้าการเมืองญี่ปุ่น, (กรุงเทพฯมหานคร : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต, พฤษภาคม ๒๕๒๒), หน้า ๓๐.

มือในการดำเนินนโยบายทางการเมือง เพื่อกดดันให้ เวียดนามยอมหันหน้ามาเจรจาทันทีเกี่ยวกับ ปัญหาสัมพันธภาพโดยสันติวิธี ทำให้การติดต่อแลกเปลี่ยนค้าขายและการลงทุนในโครงการร่วม ระหว่างประเทศทั้งสองลดน้อยลงด้วย (ตามเหตุผลที่เคยกล่าวไว้ในบทก่อนแล้ว) จริง อยู่แม้ว่าแหล่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การค้าและโครงการลงทุนร่วมของญี่ปุ่นใน เวียดนามจะมีความสำคัญน้อยกว่าแหล่งผลประโยชน์ที่ญี่ปุ่นมีอยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียน แต่ในสายตาของนักธุรกิจญี่ปุ่นย่อมถือว่า เรื่องของเศรษฐกิจการค้านั้นไม่ควรจะถือว่าแหล่งไหนจะมีความสำคัญมากหรือน้อยกว่า เพราะญี่ปุ่นต้องการกระจายแหล่งพึ่งพาวัตถุดิบ แหล่งการค้า การลงทุนของตนไปยังดินแดน และประเทศต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยไม่ จำเป็นต้องพึ่งพาแหล่งหนึ่งแหล่งใดโดยเฉพาะและต้องการแยกเรื่องการเมืองออกจาก เศรษฐกิจ การค้า นักธุรกิจและพ่อค้า นายทุนญี่ปุ่นจึงมีความเสียหายในแหล่งผลประโยชน์ของตนใน เวียดนาม แม้ว่ารัฐบาลญี่ปุ่นจะได้ดำเนินนโยบายไปในทางที่เอนเอียงไปทางอาเซียนและ สนับสนุนข้อมติของสหประชาชาติก็ตาม นักธุรกิจญี่ปุ่นได้พยายามผลักดันพรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลญี่ปุ่นให้ดำเนินการติดต่อเจรจาทันทีกับ เวียดนาม เพื่อเปิดประตูการค้า ให้ความช่วยเหลือเวียดนามต่อไป ดังจะเห็นได้จากกรณีที่พรรคเสรีประชาธิปไตยซึ่งเป็นพรรค รัฐบาลได้ส่งคณะผู้แทน ๗ คน ไปเวียดนามเป็นเวลา ๖ วัน ตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๔ เป็นต้นมา ภายใต้การนำทีมของนายฮาจิ เมะ อิชิต ซึ่งสังกัดอยู่ในคณะวิจัยเอเชีย แอฟริกาของพรรคโดยคณะผู้แทนดังกล่าวได้พบปะหารือกับนาย ฟาม วันแดง นายกรัฐมนตรี เวียดนามและบุคคลสำคัญอื่น ๆ ของเวียดนามเกี่ยวกับการเปิดประตูกว้างในการให้ความ ช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เวียดนาม โดยญี่ปุ่นอ้างว่าเพื่อช่วยลดการพึ่งพาโซเวียตและหัน ไปหาตะวันตกแทนในการช่วยบูรณะเศรษฐกิจที่ตกต่ำของเวียดนาม แต่ในเรื่องนี้ผู้เขียนมี ความเห็นว่า ในเมื่อญี่ปุ่นก็ตระหนักดีแล้วว่าความช่วยเหลือแก่เวียดนามไม่ได้ช่วยให้ญี่ปุ่น บรรลุเป้าหมายดังกล่าวแล้วข้างต้นแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะถึงแม้ญี่ปุ่นจะให้ความช่วยเหลือ ทางเศรษฐกิจแก่เวียดนามตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ จนถึงปีงบประมาณ ๒๕๒๑ ก็ตาม แต่ก็ ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวียดนามได้ลงนามในสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือกับสหภาพโซเวียตโดยเวียดนามได้ชี้แจงให้ฝ่ายญี่ปุ่นเข้าใจว่า สนธิสัญญาดัง

กล่าวมุ่งทางด้าน เศรษฐกิจมากกว่าความตกลงพันธมิตรทางทหารและหลังจากนั้นไม่นาน เวียดนามซึ่งได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนทางกำลังอาวุธจากสหภาพโซเวียตได้ส่ง กองทัพเข้าไปในกัมพูชาเพื่อช่วยกลุ่ม เอง สัมริน ยึดอำนาจจากเขมรฝ่ายพอลพต ได้ เป็นผลสำเร็จเมื่อ ๗ มกราคม ๒๕๒๒ นอกจากนั้นในปัจจุบัน เวียดนามยังจำเป็นต้องพึ่ง ความช่วยเหลือทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การทหารจากโซเวียตเป็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ เป็นต้นมา โซเวียตได้เพิ่มความช่วยเหลือทั้งในรูป อาหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ การซ่อมสร้างบำรุงต่าง ๆ จากวันละ ๕๐ ล้านบาท เป็น วันละ ๗๐ ล้านบาท^๕ ซึ่งในเรื่องนี้ฝ่ายญี่ปุ่นก็ได้ประจักษ์ในข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นอย่างดี และเมื่อนาย เชนโกะ ชูซูกิ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เดินทางไปเยือนกลุ่มประเทศอาเซียน ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๐ มกราคม ๒๕๒๔ นายชูซูกิ ก็ได้ให้คำมั่นสัญญาว่าญี่ปุ่นจะไม่ให้ความช่วยเหลือทาง เศรษฐกิจ แก่เวียดนามจนกว่า เวียดนามจะปฏิบัติตามข้อมติขององค์ การสหประชาชาติที่เรียกร้องให้เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชา แต่การที่ในเวลาต่อมา ญี่ปุ่นยังคงให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนามอีกทั้ง ๆ ที่เวียดนามไม่ยอมปฏิบัติตามมติโลกนั้น ผู้เขียน เชื่อว่าญี่ปุ่นคงหวังผลทาง เศรษฐกิจที่ญี่ปุ่นจะได้รับจาก เวียดนาม (ทั้งด้านการส่งออก และการประกันการจัดหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ญี่ปุ่นต้องการ) มากกว่าที่จะคิดใช้ความ ช่วยเหลือดังกล่าว เป็น เครื่องมือดำเนินนโยบายทางการเมืองตามข้ออ้างของฝ่ายญี่ปุ่นอย่าง แท้จริง นอกจากนั้นทางด้าน เอกชนญี่ปุ่นยังได้ติดต่อค้าขายกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชน กัมพูชา (เอง สัมริน) ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลญี่ปุ่นยังคงสนับสนุนรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยให้ มีที่นั่งในสหประชาชาติต่อไป แต่รัฐบาลญี่ปุ่นกลับให้ข้อแก้ตัวว่า ไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะไป ยับยั้งบทบาทของธุรกิจ เอกชนญี่ปุ่นได้แต่ประการใด หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการเมืองก็ คัดค้าน เวียดนาม ส่วนการค้าก็เป็นเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงว่า ใครจะ เป็น รัฐบาลที่ถูกต้องตามกฎหมาย สำหรับพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นก็ เอนเอียง เข้าข้าง

^๕

กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, สรุปข่าวประจำสัปดาห์ (วัน อังคารที่ ๒๑ ตุลาคม - ๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๓) : ๑๐.

โย เวียดและเวียดนามอย่างเต็มที่ โดยมีการแลกเปลี่ยนการเดินทาง เยือนระหว่างกัน
ในระดับผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ทั้งสองฝ่ายและยังได้ เสนอแนะให้การบริหารองรัฐบาล
กัมพูชาฝ่าย เอง สัมริน นอกจากนี้ กลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์ตลอดจนกลุ่มนักธุรกิจที่
ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคคอมมิวนิสต์ได้เดินทางไปเจรจาติดต่อกับชายกับรัฐบาล
สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันรัฐบาลญี่ปุ่นก็ยังไม่กล้าตัดสินใจให้ความช่วยเหลือแก่
เวียดนามตามความต้องการของกลุ่มนักธุรกิจญี่ปุ่น ในขณะที่สถานการณ์ในกัมพูชายังไม่คลี่
คลายไปตามแนวทางของขั้วมหาประชาชาติ ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลญี่ปุ่นยังต้องคำนึงถึงปัจจัย
ภายนอกอันได้แก่ มติมหาชนโลก ตลอดจนฐานะท่าทีของสหรัฐฯ จีน อาเซียน ซึ่ง
เป็นประเทศที่มีอิทธิพลต่อญี่ปุ่นไม่น้อยทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนความมั่ง
คั่ง นอกจากนี้มติมหาชนญี่ปุ่นก็ยังคงมอง เวียดนามไปในทางที่ เป็นผู้รุกรานที่ประเทศญี่ปุ่น
จำต้องประณามและดำเนินมาตรการกีดกันทาง เศรษฐกิจแก่ เวียดนามต่อไป

จากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลให้ผู้นำญี่ปุ่นดำเนินการร่วมมืออย่าง
แข็งขันกับอาเซียน เกี่ยวกับปัญหากัมพูชาในสหประชาชาติ โดยการสนับสนุนให้กัมพูชาประ-
ชาธิปไตยคงรักษาที่นั่งในสหประชาชาติต่อไป เมื่อถึงสมัยการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชา-
ชาติทั้งในปี ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔ ที่ผ่านมา พร้อมทั้งขอร้องรัฐบาลที่สถานเอกอัครราช-
ทูตญี่ปุ่นตั้งอยู่ให้สนับสนุนข้อมติของอาเซียนโดยไม่ให้การรับรองรัฐบาล เอง สัมริน อีกด้วย
และได้ปรากฏผลออกมาว่า ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้ลงมติรับรองข้อมติของ
อาเซียน เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นทั้งในปี ๒๕๒๓ และ ๒๕๒๔

หากเราจะมองระบบการเมืองภายในของญี่ปุ่นแล้วจะเห็นได้ว่า ตั้งแต่กำเนิด
พรรคการเมืองมาเป็นเวลา เกือบ ๓๐ ปี พรรคเสรีประชาธิปไตยได้รับชัยชนะในการ
เลือกตั้งตลอดมา และสมาชิกของพรรคที่ได้รับเลือกให้เป็นประธานพรรคก็จะได้ เป็นนายกรัฐมนตรีโดยอัตโนมัติด้วย และไม่ว่านักการเมืองคนใดในพรรคเสรีประชาธิปไตยจะมา เป็น
นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต่างประเทศในคณะรัฐบาลก็ตาม นโยบายหลักของผู้นำญี่ปุ่นต่อ

ต่อเวียดนามในปัจจุบันก็คงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก จะมีบ้างก็ในรายละเอียด กล่าวคือ รัฐบาลญี่ปุ่นยังคงต้องคำนึงถึงปัจจัยภายนอกดังกล่าวแล้วข้างต้น ตลอดจนมติ-มหาชนภายในญี่ปุ่นในปัจจุบัน (ที่มองเวียดนามไปในทางลบ โดยเห็นว่าผู้นำของรัฐบาล เวียดนามไม่รักษาคำพูดที่เคยให้ไว้ต่อสาธารณชนญี่ปุ่น) ซึ่งรัฐบาลจะต้องรับฟังมากกว่า ความต้องการของกลุ่มนักธุรกิจและกลุ่มการเมืองฝ่ายค้านบางกลุ่มของญี่ปุ่น มาเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดและดำเนินนโยบายต่อเวียดนามในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาภูมิพหุชาติต่อไปและเป็นที่เชื่อกันว่าในอนาคตพรรคเสรีประชาธิปไตยก็ยังคงเป็นพรรคที่เข้มแข็งมากและจะได้รับการชัยชนะในการเลือกตั้งต่อไป รวมทั้งจะผูกขาดอำนาจทางการเมืองในญี่ปุ่นอีกนาน โอกาสที่อำนาจจะเปลี่ยนมือไปเป็นของพรรคการเมืองอื่นนั้นคงจะมีน้อยมาก

---

^๖ ประเสริฐ จิตติวัฒน์พงษ์, เผด็จการรัฐสภา : โฉมหน้าการเมืองญี่ปุ่น

(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต, พฤษภาคม ๒๕๒๒), หน้า ๑๘๓-๑๘๔.